



București, 29 Noiembrie 2012

Noul Cod de procedură penală și legile siguranței naționale

Comentarii

Centrul de Resurse Juridice (CRJ) consideră că prevederile din legile speciale privind siguranța națională (legi din 1992 și 1992) trebuie puse în acord cu filozofia din Noul Cod de procedură penală. În sens contrar, orice modificare de legislație din zona procesual penală rămâne inutilă și va atrage noi condamnări ale României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Cele două condamnări ale României la Curtea Europeană, *cauza Rotaru împotriva României (2000)* și *cauza Dumitru Popescu împotriva României (2007)*, au determinat apariția diverselor pachete de legi modificatoare ale legislației din zona siguranței naționale în anii 2005, 2006, apoi o alta propunere în anul 2011 și, în sfârșit, o altă propunere în 2012. Niciuna nu a fost finalizată.

Față de aceasta din urmă propunere, CRJ face următoarele comentarii:

- a) **Din perspective oportunității**, așa cum am arătat mai sus, sunt cel puțin două motive pentru care asemenea modificări trebuie să apară. Un alt motiv ține de monitorizarea de către Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei a modului în care România își îndeplinește obligația generală de modificare a legislației găsite în contradicție cu cerințele Convenției.
- b) **Din perspectiva fondului:**
 - 1) Se observă faptul că inițiatorul nu a adus modificări art. 3 din Legea nr.51/1991, articol prin care sunt definite amenințările la adresa siguranței naționale. Așa fiind, se observă că zonele de acțiune ale serviciilor secrete sunt extrem de largi, de la zona de terorism și crimă organizată până la trădare, spionaj, "terorism economic" ori port de armament fără drept. Din păcate proiectul nu își propune o mai mare precizare a ceea ce înseamnă amenințare la adresa siguranței naționale.
 - 2) **Din perspective drepturilor și libertăților individuale,**
 - a) Este bine-venit faptul că activitățile specifice care presupun restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale pot avea loc numai în măsura în care nu există alte posibilități pentru prevenirea amenințărilor la adresa siguranței naționale (interceptări ale comunicațiilor, accesarea unui loc pentru ridicarea de obiecte, instalarea de obiecte și



ridicarea acestora, interceptarea de trimiteri poștale, etc; art.12²). În reglementarea actuală, astfel de activități nu sunt prevăzute a fi proporționale cu circumstanța concretă a cazului.

- b) Durata autorizării activităților este limitată în timp, față de actuala legislație care permite, de exemplu, interceptarea convorbirilor, pe o durată nelimitată, lucru care este, evident, în dezacord cu art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (dreptul la viață privată). În formula propusă, durata de valabilitate a unei autorizații este de 6 luni, putând fi prelungită pentru maxim 3 luni, perioada totală de autorizare fiind de 2 ani. Perioada de 2 ani este excesivă, cu atât mai mult cu cât, în măsura în care apar indicii noi, se poate solicita o nouă autorizare.

3) Reglementarea controlului judiciar asupra activității de informații

Precizare: Legislația în anul 2012 arată în felul următor: art. 13 din Legea 51/1991 a siguranței naționale stipulează că actul de autorizare se emite de către procurori desemnați de către procurorul general al României (și nu de un magistrat de scaun, independent, așa cum solicită CEDO); art. 21 din Legea 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului (deși în titlu se referă la terorism, art. 21 se referă în, sens larg, la siguranța națională) prevede că autorizația este emisă de judecători anume desemnați de către președintele ICCJ;

Propunerea de modificare instituie controlul judiciar chiar în sediul materiei (Legea siguranței naționale), precizând ce anume trebuie să conțină propunerea de autorizare, solicitarea procurorului precum și ce anume trebuie să conțină încheierea motivată a judecătorului (art. 12³ și urmat.). Din păcate, apare în continuare sintagma “anume desemnați”, ceea ce instituie un soi de monopol al autorizațiilor.

4) Valoarea probatorie a datelor și informațiilor obținute

Protejarea siguranței naționale dar și a drepturilor și libertăților fundamentale nu poate avea loc efectiv decât prin eliminarea echivocului. Trebuie precizat faptul că activitatea de culegere de informații este o activitate de prevenire și combatere, de natură administrativă. Rezultatul acestor activități informative nu se confundă cu noțiunea de probă din zona procesual penală, informația trebuind să fie transformată în proba prin intermediul legislației penale, cu acele garanții prevăzute în dreptul procesual penal. Cu alte cuvinte organele de culegere de informații nu sunt organe de cercetare ori urmărire penală.

Proiectul de modificare propus, consideră că, în măsura în care din informațiile culese rezultă infracțiuni la adresa siguranței naționale, acestea sunt reținute și transmise organelor de urmărire penală, procesul verbal astfel încheiat fiind un mijloc de sesizare a acestora (conform



art. 61 Noul Cpp). Organul de urmărire penală continuă cu aplicarea normelor din Codul de procedură penală.

Daca informațiile nu sunt suficiente, se notifică persoana cu privire la care au avut loc activități de culegere de informații, lucru care nu se întâmpla până acum.

Concluzie:

- a) Pentru România ar trebui să fie la fel de importantă Convenția Europeană a Drepturilor Omului precum Tratatul de aderare la UE - în ambele cazuri am făcut promisiuni. Prin urmare, este nevoie de un proiect de modificare a legilor din aceasta zonă;
- b) Interceptarea convorbirilor telefonice poate avea loc nu numai în zona siguranței naționale dar și în zona dreptului comun, adică Cpp. Deosebirea este că, în vreme ce Cpp a fost adus la standardele europene, legile siguranței naționale au rămas desuete, permițând intruziuni majore în viața cetățeanului, fără limită de timp și fără un control riguros.
- c) Deși sunt des folosite, uităm faptul că interceptările nu sunt singurele mijloace de probă și, de regulă, trebuie coroborate cu alte mijloace de probă. Asa încât, odată cu modificările propuse, rațional vorbind, nu cred că poate scăpa cineva presupus vinovat altfel decât prin trecerea timpului.

Georgiana Iorgulescu

Centrul de Resurse Juridice (CRJ)